

ВІДГУК

**офіційного опонента Олешко Анни Анатоліївни
на дисертацію Капущака Валентина Володимировича
«Конкурентна політика в банківському секторі національної економіки»,
що представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних
наук за спеціальністю
08.00.03 – економіка та управління національним господарством**

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою

Конкурентна політика є ефективним механізмом державного управління розвитком національної економіки загалом та банківського сектору, зокрема.

Добросовісна конкуренція в банківському секторі спонукає всіх учасників цього процесу ефективно використовувати капітал, реагувати на зміни в ринкових потребах, змінювати свої стратегічні цілі та методи їх реалізації, впроваджувати нові інформаційно-комунікаційні технології. Завдяки розробці ефективної конкурентної політики в банківському секторі України банківські послуги та продукти мають тенденцію здешевлення, урізноманітнення, підвищення якості та доступності до економічних суб'єктів.

Поряд із наявністю значної кількості досліджень з питань конкурентної політики у банківському секторі, необхідним є врахування специфіки розвитку ринку банківських послуг у сучасних інтеграційних і глобалізаційних умовах та значних ризиків стабільності розвитку банківської системи України. Зазначене актуалізує дисертаційне дослідження Капущака Валентина Володимировича «Конкурентна політика в банківському секторі національної економіки».

Дисертаційне дослідження пов'язано з науково-дослідною роботою Класичного приватного університету «Розвиток національної економіки в контексті сучасної економічної теорії» (державний реєстраційний номер 0116U000798), в межах якої автором обґрунтовані механізми та заходи реалізації конкурентної політики в банківському секторі національної економіки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації, їх достовірність

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи є достатньо обґрунтованими. Дисертаційна робота має логічну побудову, її автор системно підійшов до постановки проблеми та її вирішення, формулювання задач, обрав вірні методи дослідження.

Теоретичною та методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення сучасної економічної теорії, макроекономіки. В дослідженні використані методи і підходи: метод сходження від абстрактного до конкретного, системний і структурно-діяльнісний підходи – для формування моделей, що являють собою алгоритми дій з покращення стану банківського сектору, а також для обґрунтування запровадження інноваційних продуктів у банківський сектор; системний підхід – для формалізації схеми оцінювання банківських установ у межах рейтингу CAMELSO; статистичний, системний і структурно-діяльнісний підхід – для надання характеристики сучасного стану банківського сектору; кластерний аналіз – для поділу банків на групи з метою виявлення найбільш ефективних і з високим рівнем інноваційно спроможних груп банків; статистичний аналіз, системний і структурно-діяльнісний підходи – для визначення впливу валютного та інфляційного таргетування; когнітивне моделювання – для виявлення ступеня впливу факторів на банківський сектор національної економіки України; методи, абстрагування, аналізу й синтезу, індукції та дедукції, моделювання – для розробки конкурентної стратегії банківського сектору.

Достовірність отриманих результатів підтверджується використанням у дослідженні значного масиву публікацій міжнародних організацій, сучасних наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, законодавчих та нормативно-правових актів України, звітних даних Національного банку України й Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

**Основні положення, висновки і рекомендації,
сформульовані у дисертації, їх новизна**

Основний доробок автора полягає в поглибленні теоретичних і розробці методичних положень щодо вдосконалення конкурентної політики банківського сектору національної економіки.

З-поміж наукових здобутків Капушак В. В. на особливу увагу заслуговують наступні.

Автор з урахуванням нових тенденцій конкурентної боротьби в банківському секторі розкриває дефініцію «конкурентоздатність банків» характерні ознаки конкуренції (інноваційна, диференційована, поляризована, динамічна, глобальна, інформатизована) (підрозділ 1.2 розділу 1).

Теоретичне значення мають запропоновані автором підходи до визначення взаємозв'язку умов функціонування та трансформації банківського сектору національної економіки за сучасної конкурентної політики, основними з яких є акумуляція активів, консолідація й поглинання менш фінансово стійких банків, що може привести до олігополізації (підрозділ 2.1 розділу 2).

Автором удосконалено методичний підхід до визначення відсоткової частки фінансових показників банків першої групи у фінансових результатах банківського сектору для виокремлення як найбільш ефективної та інноваційно спроможної групи банків, запровадження інновацій у яких відбувається за певним механізмом, шляхом проведення кластерного аналізу з поділом банків на два кластери (підрозділ 2.2 розділу 2).

На основі теоретичних узагальнень та економічного аналізу діяльності банків України у третьому розділі автором запропоновані положення щодо вдосконалення конкурентної політики в банківському секторі. Визначено складові механізму хеджування валютних ризиків у банківському секторі як одного з компонентів конкурентної політики (підрозділ 3.3 розділу 3). Розроблено модель управління конкурентоспроможністю банківського сектору економіки, яка розкриває сутність впливу інтелектуальної епохи на підвищення вартості інтелектуальних та інформаційних активів банку й запровадження нових форм підвищення кваліфікації персоналу з метою

автоматизації банківських процесів і залучення додаткових джерел фінансування (підрозділ 3.1 розділу 3).

Наукове завдання дисертації, що полягає у розробці теоретичних положень, методичних підходів та практичних рекомендацій щодо визначення шляхів удосконалення конкурентної політики в банківському секторі національної економіки для підвищення конкурентоспроможності банківських установ з використанням інноваційних підходів, вирішено.

Апробація результатів дослідження

Основні положення та результати дисертаційного дослідження пройшли апробацію та отримали позитивне схвалення на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: «Сучасні проблеми модернізації та структурних трансформацій економіки України і регіонів» (м. Запоріжжя, 2015 р.); «Dezvoltarea sistemelor sociale și economice într-un mediu competitiv la nivel global» (Chișinău, Moldova, 2016 р.); «Актуальні проблеми зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів» (м. Маріуполь, 2016 р.); «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах економіки: теорія і практика» (м. Запоріжжя, 2016 р.); «Теоретична та практична концептуалізація розвитку фінансово-кредитних механізмів в умовах нової соціально-економічної реальності» (м. Ірпінь, 2016 р.); «Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики» (м. Полтава, 2017 р.); «Наука и образование в современном мире» (м. Караганди, Казахстан, 2017 р.); «Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність» (м. Полтава, 2017 р.).

Практичне значення результатів дослідження

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у розробці конкретних методик і рекомендацій щодо вдосконалення механізмів конкурентної політики банківського сектору національної економіки.

Наукові результати, що мають практичний характер, знайшли своє

застосування в діяльності: органів місцевого самоврядування в частині розробки та імплементації моделі формування конкурентоспроможності банків (довідка № 3217 від 22.11.2017); Полтавської обласної асоціації органів місцевого самоврядування в частині окреслення підходу до визначення умов функціонування банківського сектору національної економіки за сучасної конкурентної політики та його трансформаційних процесів (довідка № 1276 від 05.12.2017); Департаменту економічного розвитку Запорізької міської ради при розробці концептуальної моделі управління потенціалом банківського сектору (довідка № 56-87/17 від 08.04.2017); ПАТ АКБ «Індустріалбанк» – при запровадженні механізму хеджування валютних ризиків у форматі гнучкої цінової політики в конкурентній банківській стратегії (довідка № 2315-17 від 04.12.2017); Запорізької обласної організації Товариства «Знання» України – при проведенні лекційних занять для представників органів місцевого самоврядування з розкриття сутності поняття «конкурентна політика в банківському секторі» (довідка № 67-16 від 14.12.2016).

Окремі результати дослідження використовуються у навчальному процесі Класичного приватного університету при викладанні дисциплін: «Національна економіка», «Макроекономіка», «Банківська система», «Банківські операції» (довідка № 12-17 від 07.04.2017).

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Результати наукових досліджень Капущак В. В. опубліковано в 16 наукових працях, з яких: 8 – статті в наукових фахових виданнях (із них 3 входять до міжнародних наукометричних баз даних), 8 – матеріали конференцій. Загальний обсяг публікацій 5,04 д. а., з яких 4,84 д. а. особисто належить здобувачу.

Відповідність автореферату змісту дисертації

Зміст автореферату і основні положення дисертації ідентичні. Автореферат повно та достовірно відображає основні положення дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

1. У сучасній науці є певна кількість досліджень з питань конкурентної політики банківського сектору національної економіки. І хоча автором сформовано власний підхід до предмету, визначення цілей, завдань та методів дослідження, доцільно було б більше зацентувати увагу у вирішенні цієї проблематики на нових (відмінних від інших результатів досліджень) здобутках.

2. У першому розділі (п. 1.1) автором наведено модель конкурентоспроможності банків. Водночас не розкрито взаємозв'язок дефініцій «конкурентоспроможність» та «конкурентна політика». У межах завдань дисертаційного дослідження вкрай важливим є розкриття основних положень конкурентної політики в контексті діяльності держави, спрямованої на створення і розвиток конкурентного середовища й антимонопольного регулювання, та окреслення функцій, принципів, мети, завдань, методів, інструментів, критеріїв ефективності, об'єктів та суб'єктів конкурентної політики банківського сектору національної економіки.

3. У другому розділі доцільно було здійснити оцінку конкурентоспроможності банків та банківської системи за показниками фінансової стійкості (відповідно до керівництва МВФ за основними та рекомендованими показниками) та моніторинг нормативів економічної діяльності за показниками капіталу, ліквідності, кредитного ризику та інвестування.

4. Конкурентна політика банківського сектору України реалізується з урахуванням міжнародних норм та правил і, зокрема, вимог Базельського комітету з банківського нагляду. Авторів доцільно було б сформулювати власне бачення щодо впровадження вимог Базель II і Базель III в банківському секторі України та його вплив на формування конкурентних переваг банків.

5. У третьому розділі дисертації автором обґрунтовано надані пропозиції щодо вдосконалення конкурентної політики в частині впровадження інноваційних технологій, продуктів та послуг при формуванні конкурентних

переваг в банківському секторі (п. 3.1), підвищення конкурентного потенціалу (п. 3.2) та хеджування валютних ризиків (п. 3.3). Однак поза увагою залишились важливі в реаліях сьогодення питання розробки механізму демонополізації банківського сектору. Як приклад, в Україні внаслідок очищення банківського сектору відбулось суттєве скорочення банків та зниження рівня конкуренції: індекс Герфіндаля-Хіршмана з 2014 року підвищився майже вдвічі до 850-900 од., у протывагу високорозвиненим країнам ЄС, у яких цей показник не перевищує 400 од. Крім того, особливої уваги при вдосконаленні конкурентної політики банківського сектора потребує розробка конкретних рекомендацій щодо вирішення проблеми токсичних кредитів та кредитування, рефінансування, регулювання операцій з цінними паперами, процентної політики НБУ тощо.

Вказані вище зауваження та дискусійні положення не перешкоджають загальній позитивній оцінці роботи.

Загальний висновок до дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Капущика Валентина Володимировича «Конкурентна політика в банківському секторі національної економіки» є завершеною науковою працею, у якій отримані нові теоретичні та практичні результати, що полягають у розвитку теоретичних та розробці методичних положень щодо вдосконалення конкурентної політики банківського сектору національної економіки.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях відповідають вимогам до кандидатських дисертацій.

Тема дисертації та її зміст відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Дисертаційна робота Капущика Валентина Володимировича «Конкурентна політика в банківському секторі національної економіки», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідає вимогам пунктів 9, 11 – 14 «Порядку

присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

професор кафедри менеджменту

Університету державної

фіскальної служби України,

доктор економічних наук, доцент

А. А. Олешко

